

at imødesee Udviklingen, der paa den for begge Parter mest tilfredsstillende Maade vil hidføre Selveiendom. Smidlertid synes nu et stort Flertal at være enig om, at Fæstelovgivningen skal fortsættes, og de to andte til Udvalgets Prøvelse overgivne Forslag indeholde i forskjellig Retning Exempler paa, hvorledes man stiller sig Opgaven. Mindretallet maa da udtale den Anskuelse, at, hvis man tror at burde fortsætte den omhandlede Lovgivning, da bør Maalet være ikke smaa pinlige Lovarbejder, der egne sig lige vel til at vække skuffende Haab paa den ene Side og til at fortynde eller udslutte den Velvillighedens Aand hos Godseierne, der har bidraget saa overordentlig meget til at skabe en kraftig Bondestand paa Fæstevæsenets Ruiner, men en Lov, der paa en for begge Parter billig Maade hidfører en endelig Afgjørelse. Et brugeligt Grundlag for en saadan Lov har Mindretallet troet at finde i det foreliggende Udkast, idet dette efter en ikke for kort Tidsfrist paabyder Dvergangen til Selveiendom ved indtrædende Fæsteledighed og paa den ene Side gjør det muligt for Eieren at give deres tilbageblivende Eiendom en hensigtsmæssig Afrunding, paa den anden Side i Interesse af Fæstefamilierne træffer Foranstaltninger til at bevare Fæstegaardene for dem, medens det samtidigt gjør enhver Fordel for disse Familier afhængig af, at de anstrænge sig for at blive istand til at købe. Men idet Forslaget ved Gjennemførelsen heraf, forsaavidt frivillige Overenskomster mellem Eieren og Brugerne eller deres Efterladte ikke komme istand, tildels overensstemmende med Tanken i den i 1856 af Rigsdagen vedtagne Dagsorden, paabyder Auktion over Gaardene og Indbetaling af en Fjerdedel i Statskassen, hvorfra den ikke-uddeles til Private, men bestemmes til at danne en Fond til Vandvæsenets Fremme, bliver Forslagets Tilstedelighed afhængigt af, om det, der bydes Godseieren som Erstatning for den afgivne Fjerdedel, virkelig ogsaa er „fuldstændig Erstatning“. For at fjerne enhver begrundet eller ubegrundet Tvivl i denne Henseende og for at gjøre Loven saa lidt tvungende, som Formaalet, Selveiendoms Indførelse, nødvendigvis maa medføre, har man troet det heldigt at dele Loven i to Afsnit, for det Første et

alle Godseiere forpligtende Afsnit, der paabyder Fæstegodsets Salg, jensef ved første, efter et vist Tidspunkt indtraadte Ledighed af hver Gaard, og dertil knytter nogle Bestemmelser, som selve Dvergangen kræver, eller som det er fundet hensigtsmæssigt at tage ved Sagens endelige Afslutning, og for det Andet et frivilligt Afsnit, som det beror paa enhver Godseiers frie Valg, om han vil undergive sig eller ikke. Tanken i dette sidste skal i Korthed være denne, at Godseieren forpligter sig til at sælge til Brugerne eller deres Efterladte paa billige Vilkaar mod at erholde Udgang til at give den efter Godsets Salg tilbageblivende Eiendom en Afrunding, der kan have stor Indflydelse paa dens Værdi og være af særegen Vigtighed med Hensyn til Skovene, hvilken det derhos er af ikke ringere Interesse for Staten end for de Private, at Eiendommen erholder.

Da det ved Gjennemførelsen af denne Tankegang har været fornødent dels at gjøre Tilføielser, dels at omordne det allerede tilstedeværende Stof, har man fundet det simplest at forelægge et omarbejdet Forslag, der vil findes nedenfor.

Med Hensyn til dette bemærker Mindretallet, Estrup, (til hvem i det Væsentlige Carlsen og Moltke-Bregentved slutte sig), følgende:

Da der kun er liden Sandsynlighed for, at Lovforslaget vil komme til Behandling i denne Samling, har jeg ikke villet stille Underendringsforslag til nedenstaaende Endringsforslag, og kan indskrænke mig til nogle saa Bemærkninger om enkelte efter min Mening væsentlige Mangler.

Eigefaa fuldt som jeg billiger Hovedtanken i den forandrede Affattelse af Lovforslaget, — at den Del af Loven, som indeholder Bestemmelser om de særlige Fordele, der skulle opveie nye Forpligtelser for Godseierne, kun skal gjælde for de Godseiere, som frivilligt give sig ind under disse Bestemmelser — ligesaa lidt kan jeg gaa ind paa, at man ved Bestemmelser i det første — forpligtende — Afsnit, af Loven lægger et Tryk paa Eieren, saaledes at den „Frivillighed“, hvormed han undergiver sig Bestemmelserne i det 2det Af-